

الحمد لله رب العالمين

1

tebyan
WWW.TEBYAN.NET

*The First National Congress of Libraries and
Information Center in Medical Universities
Pathology & Treatment of Information Flow*

18-19 november 2014

نخستین همایش ملی کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی

دانشگاه های علوم پزشکی

آسیب شناسی و آسیب زدایی جریان اطلاعات

۲۸-۲۷ آبان ماه ۹۳

اهمیت سنجش آمادگی الکترونیکی در کتابخانه های پزشکی

حسین مطهری نژاد

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مریم شکفته

استادیار گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

اهمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات در کتابخانه ها

- ▶ تکنولوژی های جدید و فناوری اطلاعات و ارتباطات، تغییرات زیادی را در محیط سازمان ها ایجاد کرده است و باعث افزایش سرعت و دقت، بهبود کیفیت خدمات و افزایش توان رقابتی در سازمان های مختلف گردیده است.
- ▶ فناوری اطلاعات و ارتباطات در کتابخانه ها، بویژه کتابخانه های دانشگاهی از دهه ۱۹۶۰ به کار گرفته شد و تحولات زیادی را در کتابخانه ها ایجاد کرد و مزایای فراوانی را نیز برای کتابخانه ها فراهم نمود.
- ▶ بهره گیری از مزایا و امتیازات فناوری اطلاعات و ارتباطات از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و ضرورت بیشتری را می طلبد.

آمادگی الکترونیکی

- پیشرفت های سریع در فناوری اطلاعات و ارتباطات و تاثیر فراوان آن بر عملکرد بخش های مختلف در داخل کشورها، تدوین برنامه ها و سیاست های ارزیابی و سنجش فناوری اطلاعات و ارتباطات را در سازمان ها و کتابخانه ها ضروری ساخته است.
- لزوم برنامه ریزی جامع و مناسب در مورد استفاده و به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کتابخانه ها
- لزوم برخورداری از سطح مطلوب آمادگی الکترونیکی
- ارزیابی آمادگی الکترونیکی

*The First National Congress of Libraries and
Information Center in Medical Universities
Pathology & Treatment of Information Flow*

18-19 november 2014

نخستین همایش ملی کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی

دانشگاه هلی علوم پزشکی

آسیب شناسی و آسیب زدایی جریان اطلاعات

۲۸-۲۷ آبان ماه ۹۳

آمادگی الکترونیکی

آمادگی الکترونیکی با بررسی وضعیت موجود، سیاست گذاران و مدیران کلان را در تدوین برنامه ای اصولی و منظم برای استفاده و بهره مندی از فناوری اطلاعات و ارتباطات رهنمون می سازد.

پیشگامان اولیه آمادگی الکترونیکی

► سازمان های تحقیقاتی و آکادمیکی

- که وقتی نفوذ فناوری را دریافتند و به دنیایی که از طریق آن پدید آمده و یا در حال پدید آمدن بود پی بردند
- به آمادگی جوامع برای حضور در چنین دنیایی پرداختند و
- به رتبه بندی کشورها بر اساس میزان حضور، نفوذ و استفاده از قابلیت های فناوری پرداختند.

تعاریف آمادگی الکترونیکی:

پروژه سیاست گذاری سیستم های کامپیوتری (CSPP)، یک جامعه آماده از لحاظ الکترونیکی را جامعه ای میداند که دارای دسترسی با سرعت بالا در یک بازار رقابتی، همراه با دسترسی و کاربرد ثابت فناوری اطلاعات و ارتباطات می باشد

مرکز توسعه بین المللی وابسته به دانشگاه هاروارد (CID)، یک جامعه آماده از لحاظ الکترونیکی را جامعه ای می داند که دارای زیرساخت های فیزیکی مناسبی بوده و امکان دسترسی مطلوب تمامی افراد جامعه به اینترنت و فناوری های اطلاعاتی در آن فراهم شود.

نوروزی، جعفر پور آمادگی الکترونیکی را میزان آمادگی یک جامعه یا سازمان برای مشارکت و بهره مندی از توسعه فناوری های اطلاعات و ارتباطات تعریف می کنند.

نخستین همایش ملی کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی

دانشگاه های علوم پزشکی

آسیب شناسی و آسیب زدایی جریان اطلاعات

۲۸-۲۷ آبان ماه ۹۳

اهمیت آمادگی الکترونیکی در کتابخانه ها

خدمات اطلاعاتی و اطلاع رسانی مناسب

دستیابی سریع به اطلاعات

و

استفاده آسان از منابع اطلاعاتی

مبتنی بر شبکه های رایانه ای و فناوری های اطلاعاتی و ارتباطاتی است

ارزیابی آمادگی الکترونیکی

عاملی است که ضریب انتشار فناوری اطلاعات و ارتباطات را در سازمان ها و جوامع مورد تحلیل و ارزیابی قرار می دهد.

سنجش آمادگی الکترونیکی کتابخانه های پزشکی نظیر سایر کتابخانه ها سبب خواهد شد تا

❖ با انجام اقدامات و برنامه ریزی ها، **زمینه استفاده بیشتر و بهتر** اساتید، دانشجویان و پژوهشگران از امکانات و منابع کتابخانه فراهم شود.

❖ سطح **استانداردی** از به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کتابخانه ها را فراهم آورد

❖ **خودکارسازی خدمات کتابخانه** را در جهت پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی در حال تغییر کاربران، و نیز کیفیت فرایندهای آموزش و پژوهش موجب شود

❖ نقاط **ضعف و قوت آن ها** در این زمینه مشخص شده

در غیر این صورت:

- کتابخانه ها دچار شکاف دیجیتالی می شوند.
- محققان، اساتید و دانشجویان نخواهند توانست به منابع اطلاعاتی و خدمات مورد نیاز خود به نحو مطلوب دست پیدا کنند.
- کتابخانه به رسالت و هدف اصلی خود که تامین بهترین و مناسب ترین منابع اطلاعاتی و خدمات است دست پیدا نخواهد کرد.

شکاف دیجیتالی

در معنای خاص کلمه: نبود ارتباط فیزیکی و دسترسی به شبکه و سخت افزار کامپیوتری و آموزش

طبق تعریف سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه (۲۰۰۱): شکاف بین افراد ، خانوارها ، صاحبان حرف و مناطق جغرافیایی در جایگاه های مختلف اقتصادی اجتماعی، در دسترسی و استفاده از تکنولوژی های اطلاعاتی و ارتباطی، شکاف دیجیتالی نامیده می شود

راه حل مساله شکاف دیجیتالی:

- باید سیاست ها و برنامه هایی را برای ضابطه مند کردن استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به کار بگیرند
- برای این کار لازم است تا آمادگی الکترونیکی خود را سنجیده و برنامه ها و سیاست های ضابطه مندی را اعمال کنند.

دلایل اهمیت سنجش آمادگی الکترونیکی

- مزایای فراوان ناشی از استفاده و به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات
- مواجهه کشورها با مسئله شکاف دیجیتالی در صورت عدم استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات
- سازمان هایی که از نقش حمایتی در عرصه جهانی برخوردارند از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای اجرای برنامه های خود بهره می برند.

*The First National Congress of Libraries and
Information Center in Medical Universities
Pathology & Treatment of Information Flow*

18-19 november 2014

نخستین همایش ملی کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی

دانشگاه های علوم پزشکی

آسیب شناسی و آسیب زدایی جریان اطلاعات

۲۸-۲۷ آبان ماه ۹۳

اهداف آمادگی الکترونیکی

➤ زیرساخت الکترونیکی

➤ اقتصاد الکترونیکی

➤ جامعه الکترونیکی

➤ حاکمیت الکترونیکی

اهداف اقتصادی نیل به آمادگی الکترونیکی عبارتند از:

- حفظ توان رقابت در دنیای دیجیتال
- ایجاد زیرساخت های پایدار فناوری اطلاعات و ارتباطات
- استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و یکپارچی آن در جهت توسعه توان اقتصادی
- گسترش سرمایه گذاری خارجی

اهداف اجتماعی نیل به آمادگی الکترونیکی عبارتند از:

- بهره مندی افراد و بنگاهها از اطلاعات کیفی
- کاهش شکاف دیجیتالی
- ایجاد اعتماد در مشتریان

مدل های ارزیابی آمادگی الکترونیکی در کتابخانه ها

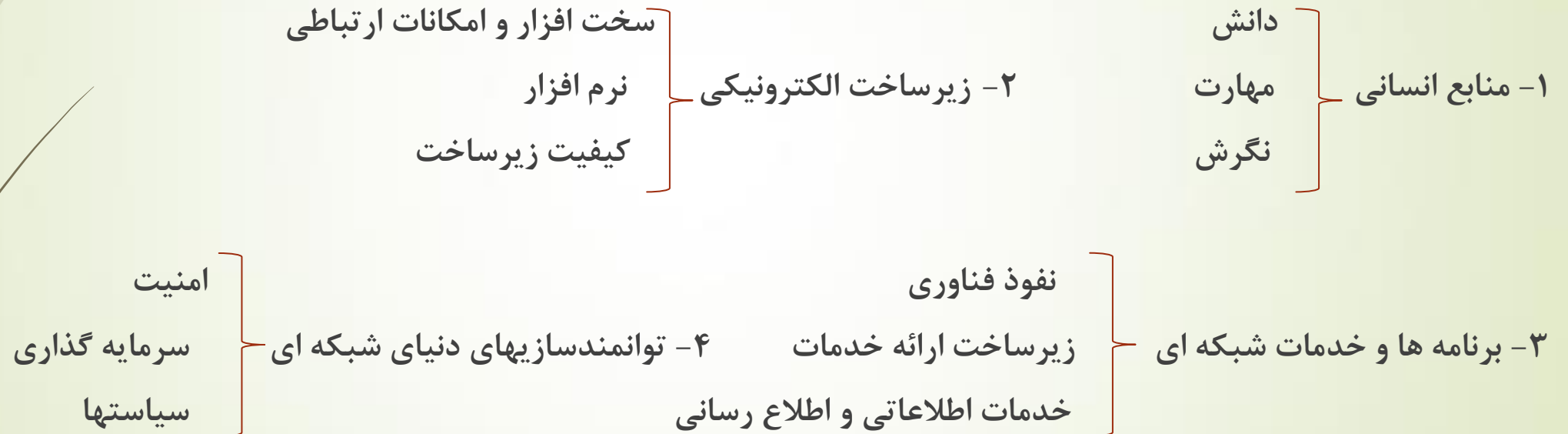
مدلهای مختلفی برای ارزیابی آمادگی الکترونیکی، توسط سازمان های مختلف طراحی و ارائه شده است

هر سازمان و یا کشوری با توجه به نیاز خود یک روش شناسی ویژه را طراحی کرده و میزان آمادگی را بر اساس آن تعیین نموده اند.

برای ارزیابی آمادگی الکترونیکی کتابخانه های دانشگاهی ایران دو مدل طراحی شده است.

مدل اول مدلی است که توسط (نورافروز، ۱۳۸۹) طراحی شده است. این مدل دارای چهار بعد اصلی:

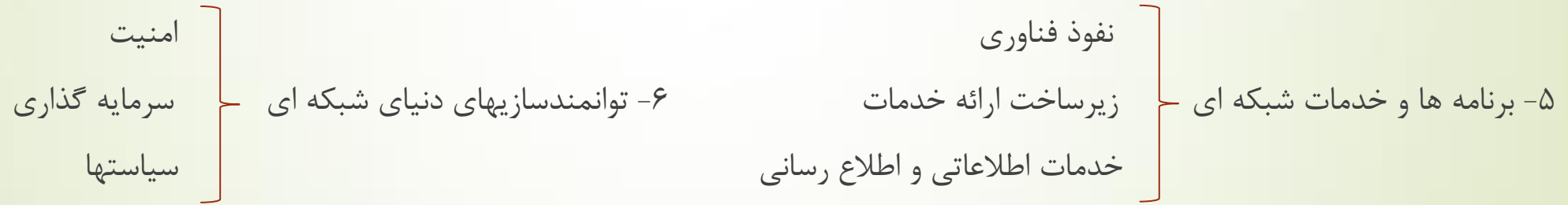
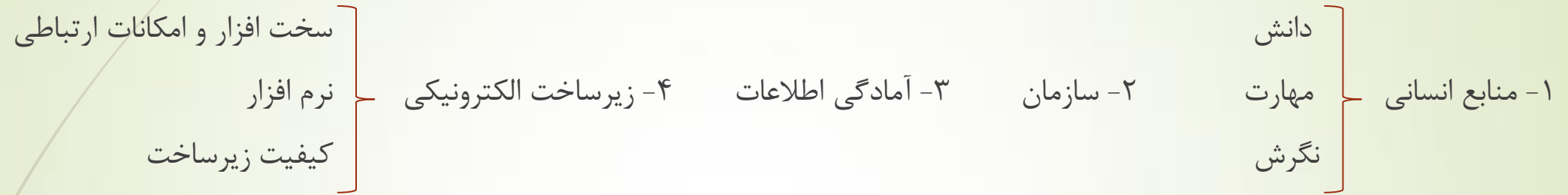
➤ مدل دوم مدلی است که توسط (نوروزی و جعفر پور، ۱۳۹۰) پیشنهاد شده است.

➤ این مدل بر اساس مدل مرجع IUP طراحی شده و دارای پنج بعد اصلی زیر و شامل ۸۲ شاخص فرعی است.

۱- سازمان   ۲- کارکنان   ۳- آمادگی اطلاعات   ۴- فناوری اطلاعات و ارتباطات   ۵- آمادگی محیط

استفاده از دو مدل فوق برای دستیابی به یک مدل جامع و کامل تر

۷- آمادگی محیط

نتیجه گیری:

- ▶ فعالان و دست اندرکاران علم پزشکی، بهداشتی و درمانی به عنوان مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر سطح بهداشت و درمان در جامعه برای اینکه بتوانند به روز آمدترین اطلاعات در حوزه کاری خود دست یابند، ناگزیر به استفاده از امکانات و خدمات کتابخانه های پزشکی هستند.
- ▶ کتابخانه های دانشگاهی و به خصوص کتابخانه های پزشکی برای اینکه بتوانند منابع اطلاعاتی و خدمات مطلوب تر و بیشتری را در اختیار جامعه مورد استفاده خود قرار دهند باید در عصر دیجیتال به طور برنامه ریزی شده از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات استفاده کنند و خود را با محیط در حال تغییر فناوری سازگار گردانند.
- ▶ برای این منظور لازم است تا **وضعیت آمادگی الکترونیکی آنها با استفاده از یک مدل مناسب** سنجیده شده، تازمن شناسایی نقاط ضعف و قوت، برنامه ریزی های مناسب برای استفاده و انطباق با امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات انجام گردد.

نتیجه گیری:

- با برنامه ریزی و انجام اقدامات لازم توسط مدیران و دست اندرکاران کتابخانه های دانشگاهی در تمام ابعاد مربوط به آمادگی الکترونیکی، به بهترین نحو از امکانات فناوری در کتابخانه استفاده خواهد شد و مزایای فراوانی را برای کتابخانه به دنبال خواهد داشت.
- در صورت عدم توجه کتابخانه های پزشکی به مساله آمادگی الکترونیکی در عصر حاضر که به عصر دیجیتال و فناوری مشهور است، این کتابخانه ها با آسیب و چالش عمده ای مواجه خواهند شد و دچار شکاف دیجیتالی می شوند و قادر نخواهند بود که نیازهای جامعه پزشکی را که پیوسته و باگذشت زمان در حال تغییر است برآورده کنند.

- اسفندیاری مقدم، علیرضا. ۱۳۹۱. دیدگاه مدیران کتابخانه های بیمارستان های آموزشی نسبت به جایگاه فناوری اطلاعات در این کتابخانه ها: یک مطالعه تطبیقی. فصلنامه دانش شناسی. (۱۹)۵
- باقری نژاد، جعفر، ستاری، هاله. ۱۳۹۱. مدل ارزیابی آمادگی الکترونیکی سازمان ها در ایران جهت به کارگیری خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات با اسفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی. فصلنامه مطالعات مدیریت فناوری اطلاعات. ۲: ۲۳-۱.
- باقریان، نجمه. فناوری اطلاعات در کتابخانه ها. ماهنامه اطلاع یابی و اطلاع رسانی. ۱۵.
- حسینی، حسین، حضرتی، محمود. ۱۳۹۰. ارزیابی مولفه های آمادگی الکترونیکی در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. دوماهنامه توسعه انسانی پلیس. (۳۸)۸: ۷۱-۸۶.
- حنفی زاده، پیام، حنفی زاده، محمدرضا، هدایتی پور، ریحانه. ۱۳۸۷. طراحی مدل ارزیابی آمادگی الکترونیکی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ایران. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. ۴۸
- حنفی زاده، پیام، خدابخشی، محسن، حنفی زاده، محمدرضا. ۱۳۸۶. استخراج شاخصهای اصلی اندازه گیری فناوری اطلاعات و ارتباطات: ایجاد یک مجموعه یکپارچه غنی از شاخصهای اصلی فناوری اطلاعات و ارتباطات. فصلنامه علوم مدیریت ایران. ۵: ۳۳-۱.
- رضایی شریف آبادی، سعید، غیبی زاده، آزاده. ۱۳۸۵. برنامه ریزی راهبردی (استراتژیک) برای استفاده از فناوری اطلاعات در کتابخانه ها. فصلنامه کتاب. ۶۷.
- رضایی کلیدبری، حمیدرضا، داوری، علی، ایمانی، عبدالمجید. ۱۳۹۱. بررسی و مقایسه سطح آمادگی الکترونیکی سازمان مورد مطالعه: دو موسسه مالی و بازرگانی. فصلنامه مطالعات مدیریت فناوری اطلاعات. (۱)۱: ۷۵-۹۰.
- شیروانی، حمیدرضا، بانسی، زهرا. ۱۳۸۸. ارزیابی آمادگی الکترونیکی شهر جدید بهارستان در راستای تحقق شهرداری الکترونیکی. فصلنامه مدیریت شهری. ۲۳: ۷۹-۷۰.
- عزیزی، شهریار، قربانی، حسن. طراحی مدل چند لایه برای سنجش آمادگی الکترونیکی. فصلنامه مطالعات مدیریت. ۵۱: ۷۹-۹۷.
- عسکری، مریم. ۱۳۹۰. تجارت الکترونیکی و آمادگی الکترونیکی. دانش حسابرسی. (۴)۱۱
- فامیل روحانی، علی اکبر، خواجوی، فاطمه، حمیدی، محسن. ۱۳۹۱. بررسی میزان استفاده از فناوری اطلاعات در کتابخانه های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهر اهواز و مشکلات و موانع موجود در بهره گیری از آن در این کتابخانه ها. فصلنامه دانش شناسی. (۲)۶
- کرباسی، مجتبی، ذوالفقاری، افسر. ۱۳۹۰. بررسی مقایسه ای میزان آمادگی الکترونیکی ایران و کشورهای جهان با نگاهی ویژه به شهر تهران. شهرنگار. ۵۴.
- موحدی، محسن، یاقوتی، مسعود. ۱۳۸۸. ارائه الگوی برای سنجش آمادگی الکترونیکی در کسب و کارهای کوچک و متوسط دفاعی کشور. فصلنامه اقتصاد و تجارت نوین. ۱۲: ۲۷-۵۰.
- میرحسینی، زهره، صفری، بهرنگ. ۱۳۹۰. بررسی میزان به کارگیری فناوری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی شهر گرگان و موانع بهره گیری از آن در این کتابخانه ها. فصلنامه دانش شناسی. (۱۶)۵: ۹۷-۱۱۰.
- نورافروز، علی حسین، حریری، نجلا، حنفی زاده، پیام. ۱۳۹۱. ارزیابی آمادگی الکترونیکی کتابخانه های دانشگاهی مطالعه موردی: دانشگاه علامه طباطبایی. فصلنامه نظام ها و خدمات اطلاع رسانی. (۲)۱: ۱۷-۳۶.
- نوروزی، یعقوب، جعفرپور، اسماعیل. ۱۳۹۰. ارائه شاخص های سنجش آمادگی الکترونیکی در کتابخانه های دانشگاهی بر اساس مدل IUP. فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. ۲: ۴۷۹-۴۹۴.
- نوروزی، یعقوب، جعفر پور، اسماعیل. ۱۳۹۲. بررسی وضعیت آمادگی الکترونیکی کتابخانه های دانشگاهی مورد مطالعه: کتابخانه های دانشگاه تبریز. فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی. (۱)۱۶: ۱۲۳-۱۵۱.
- یوسفی سعیدآبادی، رضا، محسنی، ثریا. ۱۳۹۱. رابطه شکاف دیجیتالی و اضطراب رایانه ای دانشجویان. فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی. (۳)۲: ۸۳-۱۰۵.

- Babcock, L. H. 2005. Establishing a baseline for development: An exploratory analysis comparing indicators of e-readiness and policy performance. Dissertation Abstracts international. 66(1)
- Bazillion, R. J. 2001. Academic libraries in digital revolution. Educause Quarterly. 1
- Budhivaja, R. Sacheva, s. 2002. E-readiness assessment (India). Working paper.
- Carter, M. F. 2003. E-readiness assessment of central ministries and departments. <http://www.imrbint.com> (accessed August. 20, 2014).
- Fathian, Mohammad. Akhavan, Peyman. Hoorali, Maryam. 2008. Readiness assessment of Non-Profit ICT SMEs in a developing country: The case of Iran. Technovation. 28(9): 578-590.
- Jutla, D. Bodorik, p. Dhaliwar, J. 2002. Supporting the e-business readiness of small and medium- sized enterprises: approaches and metrics. Internet Research. 12(2).
- Mutula, S. M. Brakel, P. V. 2006. An evaluation of e-readiness assessment tools with respect to information access. Towards an integrated information rich tool. International journal of information & management. 26: 212-223.
- Rahnamafard. A. A. 2006. The application of information technology in public libraries. Ketab mah(kolia) 97 and 98.
- Sheykh Shoaie,F. 2006. Factors influencing the adoption of information technology librarians state university college of Tehran: the applicability of the technology acceptance model. Master thesis in library and information sciences.Tehran university.

خسته نباشید...